

## I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

## OPINIE

## RADA

## OPINIA RADY

z dnia 7 lipca 2009 r.

w sprawie zaktualizowanego programu stabilności na lata 2008–2011 przedstawionego przez Słowenię

(2009/C 195/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,

uwzględniając rozporządzenie Rady (WE) nr 1466/97 z dnia 7 lipca 1997 r. w sprawie wzmocnienia nadzoru pozycji budżetowych oraz nadzoru i koordynacji polityk gospodarczych<sup>(1)</sup>, w szczególności jego art. 5 ust. 3,

uwzględniając zalecenie Komisji,

po zasięgnięciu opinii Komitetu Ekonomiczno-Finansowego,

PRZEDSTAWIA NINIEJSZĄ OPINIĘ:

- 1) W dniu 7 lipca 2009 r. Rada przeanalizowała zaktualizowany program stabilności na lata 2008–2011 przedstawiony przez Słowenię.
- 2) Stabilny wzrost gospodarczy Słowenii w ostatnim okresie – wynoszący w latach 2004–2008 średnio 5 % – charakteryzowała wysoka dynamika eksportu i inwestycji. Bardzo duża otwartość gospodarki spowodowała, że boleśnie odczuwalne stały się skutki światowego kryzysu. W 2008 r. aktywność gospodarcza wyraźnie spadała, przy czym w ostatnim kwartale spadek ten był gwałtowny. Jednocześnie gospodarka odnotowała wzrost jednostkowych kosztów pracy. Ponadto spożycie prywatne było wprawdzie wspierane przez dynamiczny wzrost zatrudnienia i wynagrodzeń, ale jednocześnie wstrzymywały je wysoka inflacja i spadek zaufania konsumentów. Korzystając z pola manewru budżetowego dzięki umiarkowanemu poziomowi deficytu i zadłużenia na początku kryzysu, władze przyjęły środki wspierające gospodarkę, mające na celu stabilizację systemu finansowego, ochronę miejsc pracy i wzmocnienie potencjału wzrostowego, natomiast firmy korzystają także z ulg podatkowych, przyjętych jeszcze zanim zaczął się kryzys. Jednocześnie wobec konieczności poprawy długoterminowej stabilności finansów publicznych podjęto środki konsolidacyjne i już po przedstawieniu programu przyjęto dalsze oszczędności (w budżecie uzupełniającym, przyjętym przez rząd w dniu 17 czerwca), mające powstrzymać szybki wzrost deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych, który zwiększył się z poniżej 1 % PKB w 2008 r. do ponad 5 % PKB w roku 2009 (przy czym około połowy tego wzrostu jest wynikiem działania automatycznych stabilizatorów). Najpoważniejszym wyzwaniem na przyszłość będzie wycofanie budżetowych środków stymulacyjnych oraz powrót do konsolidacji budżetowej, a także konieczność poprawy długoterminowej stabilności finansów publicznych poprzez reformę systemu emerytalnego. W związku z niedawnymi zmianami wynagrodzeń

<sup>(1)</sup> Dz.U. L 209 z 2.8.1997, s. 1. Dokumenty przywołane w niniejszym tekście są dostępne na stronie internetowej: [http://ec.europa.eu/economy\\_finance/about/activities/sgp/main\\_en.htm](http://ec.europa.eu/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm)

i wydajności kolejnym wyzwaniem będzie zwiększenie konkurencyjności za pomocą odpowiedniej polityki płacowej oraz działania w dziedzinie badań naukowych i innowacji, które powinny przyczynić się do zwiększenia zaawansowania technologicznego w przemyśle wytwórczym.

- 3) Scenariusz makroekonomiczny będący podstawą programu przewiduje, że po wzroście o 3,5 % w 2008 r. realny PKB spadnie o 4 % w roku 2009, a następnie powróci na ścieżkę wzrostową, a tempo tego wzrostu będzie coraz większe w pozostałych latach okresu objętego programem. Z dostępnych obecnie informacji <sup>(1)</sup>, zwłaszcza danych o realnym PKB za pierwszy kwartał 2009 r., które zostały przedstawione już po przedstawieniu programu, wynika że scenariusz ten jest oparty na optymistycznych założeniach dotyczących wzrostu gospodarczego. W 2009 r. wzrost gospodarczy może być niższy, niż przewidziano w programie, a ożywienie w 2010 r. może być słabsze. Z tego względu również bezrobocie może rosnąć nieco szybciej, niż przewidziano w aktualizacji programu. Przewidywania programu co do poziomu inflacji, zakładające jej znaczne wyhamowanie po skoku zanotowanym w 2008 r., wydają się realistyczne. W aktualizacji przewiduje się, że deficyt bilansu płatniczego zmniejszy się w 2009 r. bardziej, niż prognozują to służby Komisji (z poziomu 5,6 % PKB w 2008 r.), w związku ze znaczną korektą w dół wzrostu wynagrodzeń w sektorze prywatnym.
- 4) W wiosennej notyfikacji fiskalnej z 2009 r. szacuje się, że w 2008 r. deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 0,9 % PKB, co jest zgodne z celem wyznaczonym w poprzedniej aktualizacji programu stabilności, ale ma miejsce w warunkach niższego, niż przewidywano wzrostu PKB (wynik 3,5 % wobec planowanych 4,6 %). Wykonanie budżetu charakteryzowało się przekroczeniami planu wydatków. Uniemożliwiły one uzyskanie wyniku lepszego, niż zakładano na 2008 r., co byłoby możliwe dzięki: i) lepszemu o ponad 1 punkt procentowy PKB wynikowi w 2007 r. w porównaniu z przewidywaniami zawartymi w poprzednim programie oraz ii) wyższemu niż zaplanowano w budżecie wzrostowi dochodów w 2008 r. Dochody wzrosły o 7,1 % zamiast planowanych 6,4 %, a większe od oczekiwanych były wpływy z podatku dochodowego, składek na ubezpieczenia społeczne i dochody pozapodatkowe. Wydatki wzrosły o 10,7 % zamiast planowanych 7,4 %, a przekroczenie planu zanotowano w inwestycjach publicznych, transferach społecznych i kosztach pracy.
- 5) Zgodnie z aktualizacją programu w 2009 r. planuje się znaczny wzrost deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych do poziomu 5,1 % PKB w następstwie działania automatycznych stabilizatorów oraz różnych środków uznaniowych, a także wysokiej dynamiki transferów społecznych (zwłaszcza w związku z indeksacją) oraz kosztów pracy (w związku z umową o niwelowaniu „dysproporcji płacowych”). Zgodnie z programem łączna wartość zawartych w rządowych pakietach stymulacyjnych środków wspierających gospodarkę oraz środków o charakterze ekspansywnym podjętych jeszcze przed kryzysem (przede wszystkim ulg podatkowych dla przedsiębiorstw) wynosi niemal 2 % PKB. Jednocześnie przyjęto środki konsolidacyjne w postaci podwyżki stawek akcyzy oraz ograniczeń wydatków na wynagrodzenia w sektorze publicznym, zużycie pośrednie i inwestycje. Te ostatnie zapowiedziano w programie stabilności, a następnie jedynie częściowo potwierdzono w budżecie uzupełniającym. W programie przewiduje się wzrost deficytu strukturalnego (tj. salda w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne po skorygowaniu o działania jednorazowe i tymczasowe) o 1,25 punktu procentowego PKB (obliczonego zgodnie z powszechnie przyjętą metodyką), co oznacza ekspansywny kurs polityki budżetowej.
- 6) Przewidziana w programie strategia średniookresowa polega na obniżaniu deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych w całym okresie objętym programem, z poziomu nieznacznie przekraczającego 5 % PKB w 2009 r. do 3,4 % PKB w roku 2011, przy czym korekta skoncentrowana jest w początkowych latach tego okresu. Deficyt pierwotny ma spadać nieco szybciej w związku z przewidywanym wzrostem obciążenia odsetkami. W programie potwierdzono, że średniookresowym celem budżetowym Słowenii jest deficyt strukturalny w wysokości 1 % PKB, jednak choć zamierza się dążyć do tego celu począwszy od 2010 r., to nie przewiduje się jego osiągnięcia w okresie objętym programem. Odzwierciedlając zamiar wycofania budżetowych środków stymulacyjnych wraz z poprawą sytuacji gospodarczej w 2011 r., przewidywana konsolidacja ma miejsce przede wszystkim po stronie wydatków, a jej centralnym elementem jest obniżenie subsydiów o 1 punkt procentowy PKB w latach 2009–2011. Program dopłat do wynagrodzeń powinien zostać wycofany w 2010 r., a pozostałe środki stymulacyjne po stronie wydatków – w roku 2011. Przewidywany wzrost obciążenia odsetkami o 0,25 punktu procentowego PKB w okresie objętym programem jest zasadniczo skompensowany spadkiem kosztów pracy jako odsetka PKB. Planuje się zamrożenie puli środków na transfery społeczne do końca 2010 r. (na poziomie osiągniętym w pierwszej połowie 2009 r.).

<sup>(1)</sup> Ocena uwzględnia w szczególności wiosenną prognozę służb Komisji z 2009 r., a także inne informacje, które uzyskano od tego czasu.

Przewiduje się wzrost dochodów o 0,5 punktu procentowego PKB w 2010 r. Przewiduje się, że dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych, szacowany na 22,8 % PKB w 2008 r., zwiększy się o 13,5 punktu procentowego w okresie objętym programem. Ponad połowa wzrostu wskaźnika zadłużenia wynika ze znacznego wzrostu deficytu pierwotnego, ale przyczyniają się do niego również efekt kuli śnieżnej oraz znacząca korekta przepływów kapitału w 2009 r., będąca następstwem operacji dokapitalizowania i zastrzyków płynności w ramach wsparcia sektora finansowego.

- 7) Wyniki budżetowe mogą być gorsze, niż przewidziano w programie w całym objętym nim okresie. Po pierwsze wzrost gospodarczy może być niższy, niż przewidziano w programie. Po drugie, jak sugeruje przyjęty po przedstawieniu programu budżet uzupełniający, zapowiadane w programie stabilności ograniczenia wydatków na zużycie pośrednie i inwestycje w 2009 r. mogą nie zostać w pełni zrealizowane. Istnieje również ryzyko przekroczenia pułapów wydatków. Na przykład przewidywane dalsze obniżenie kosztów pracy musi jeszcze zostać uzgodnione z partnerami społecznymi. Trudne okazać się może również doprowadzenie do planowanego wycofania środków stymulacyjnych po stronie wydatków, które obejmują przede wszystkim subsydia. Po trzecie, oprócz skutków potencjalnie niższego wzrostu gospodarczego, począwszy od roku 2010 nastąpić może zmniejszenie dochodów, zwłaszcza z podatków pośrednich. Kolejne zagrożenie dla realizacji celów budżetowych związane jest również z dużymi gwarancjami rządowymi udzielonymi w ramach środków wsparcia sektora finansowego (w przypadku skorzystania z gwarancji wydatki wzrosną). Zagrożenia dla realizacji celów budżetowych, na które nakłada się niepewność co do korekty przepływów kapitału, mogą doprowadzić do szybszego wzrostu wskaźnika zadłużenia, niż przewidziano w programie.
- 8) Długoterminowy wpływ starzenia się społeczeństwa na budżet jest w Słowenii znacznie powyżej średniej UE, co wynika głównie ze stosunkowo dużego przewidywanego wzrostu wydatków na emerytury w relacji do PKB w nadchodzących dekadach. Zgodnie z oceną zamieszczoną w programie sytuacja budżetowa w 2008 r., która jest gorsza niż wyjściowa sytuacja z poprzedniego programu, potęguje wpływ starzenia się społeczeństwa na długoterminową stabilność finansów państwa. Obniżenie deficytu pierwotnego w perspektywie średniookresowej, jak przewiduje się w programie, i podjęcie dalszych reform systemu emerytalnego w celu ograniczenia znaczącego wzrostu wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa, zwłaszcza poprzez zachęcanie do dłuższej aktywności zawodowej, przyczyniłoby się do zmniejszenia wysokiego ryzyka dla długoterminowej stabilności finansów publicznych.
- 9) Ramy budżetowe Słowenii mogłyby zostać udoskonalone, zwłaszcza w zakresie kontroli nad wydatkami, w sytuacji gdy strategia konsolidacji oparta jest na ich ograniczaniu. Jednocześnie można by poprawić efektywność i skuteczność wydatków publicznych, między innymi w dziedzinie opieki zdrowotnej, tak aby ograniczenia wydatków nie miały negatywnego wpływu na poziom świadczonych usług. Aby osiągnąć ten cel, rząd zamierza od następnego cyklu budżetowego (2010–2011) wprowadzić budżetowanie zadaniowe, ale w programie nie podano szczegółowych informacji, jak ma to wyglądać w praktyce.
- 10) Słowenia przyjęła szereg środków mających chronić stabilność sektora finansowego. Jesienią 2008 r. wprowadzono nieograniczone gwarancje skarbu państwa dla depozytów bankowych osób fizycznych. Ponadto rząd ma prawo korzystać z następujących środków: (i) udzielać pożyczek instytucjom kredytowym, towarzystwom ubezpieczeniowym i reasekuracyjnym oraz towarzystwom emerytalnym, a także dokonywać inwestycji w akcje i udziały tych podmiotów; (ii) udzielać gwarancji skarbu państwa instytucjom kredytowym na potrzeby operacji refinansowych; (iii) dokonywać wykupu roszczeń od instytucji kredytowych. Planuje się wycofanie tych środków do końca 2010 r. Pułap łącznej wartości gwarancji skarbu państwa ustalono na poziomie 12 mld EUR (33 % PKB). Drugi pakiet środków, przyjęty na początku 2009 r., obejmuje program gwarancji skarbu państwa dla kredytów bankowych dla przedsiębiorstw, a także dokapitalizowanie Słoweńskiego Banku Eksportu i Rozwoju oraz Funduszu Przedsiębiorczości (łącznie na kwotę 0,6 % PKB). Ponadto rząd tymczasowo zdeponował w bankach przychody z niedawnych emisji obligacji.
- 11) Zgodnie z Europejskim planem naprawy gospodarczej, zatwierdzonym w grudniu 2008 r. przez Radę Europejską, Słowenia przyjęła dwa pakiety stymulacyjne. Wraz z przyjętymi jeszcze przed kryzysem ulgami podatkowymi dla przedsiębiorstw łączna wartość tych środków stymulacyjnych wynosi niemal 2 % PKB i zostanie częściowo sfinansowana za pomocą zapowiedzianych i przyjętych już środków konsolidacyjnych. Według budżetu uzupełniającego skutek netto wynosi ok. 0,75 % PKB. Wydaje się, że środki te stanowią adekwatną reakcję na pogorszenie koniunktury gospodarczej, biorąc pod uwagę fakt, że pole manewru budżetowego, które Słowenia zawdzięcza umiarkowanemu poziomowi deficytu i zadłużenia na początku kryzysu, ograniczone jest względami związanymi z długoterminową stabilnością finansów publicznych.

Przyjęte środki stymulacyjne można uznać za wprowadzone we właściwym momencie i właściwie ukierunkowane, jako że koncentrują się one na powstrzymaniu pogorszenia sytuacji na rynku pracy oraz na zwiększeniu potencjału wzrostu i konkurencyjności poprzez stymulowanie inwestycji w nowe technologie oraz nakładów na badania i rozwój. Po przedstawieniu programu stabilności rząd przyjął trzeci pakiet środków stymulacyjnych, dokonujący realokacji części środków z poprzednich dwóch pakietów w związku z niewielką popularnością programu dopłat do wynagrodzeń. Pakiet ten przewiduje dalsze wspieranie rynku pracy i wypłaty zryczałtowanych świadczeń dla osób w niekorzystnej sytuacji. Środki stymulacyjne związane z wydatkami (przede wszystkim subsydia) mają w założeniu charakter tymczasowy i obowiązywać mają przez rok lub dwa lata, natomiast pozostałe środki, w tym przyjęte wcześniej ulgi podatkowe, mają charakter stały. Do ożywienia koniunktury przyczynić się powinny także prowadzone inwestycje infrastrukturalne. Przyjęte przez władze środki związane są ze średniookresowym programem reform i z zaleceniami dla Słowenii, przedstawionymi przez Komisję w dniu 28 stycznia 2009 r. w ramach strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia i zatwierdzonymi podczas wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej w dniu 19 marca.

- 12) Przewiduje się, że po silnym wzroście w 2009 r. deficyt będzie stopniowo malał, zwłaszcza w roku 2010. Biorąc pod uwagę zagrożenia dla realizacji celów budżetowych, deficyt nie zostanie sprowadzony do poziomu poniżej wartości referencyjnej, wynoszącej 3 % PKB, do końca okresu objętego programem (2011). W 2009 r. prawdopodobny jest znaczny wzrost deficytu, być może powyżej celu przyjętego w programie. Przewidziany w programie kurs polityki budżetowej w latach 2010 i 2011 nie zapewnia odpowiedniej poprawy strukturalnej w kontekście potrzeby zapewnienia długoterminowej stabilności finansów publicznych, o ile nie przeprowadzona zostanie dalsza reforma systemu emerytalnej i nie zostaną usunięte wspomniane wyżej zagrożenia dla realizacji celów budżetowych, zwłaszcza poprzez wycofanie środków stymulacyjnych wraz z umocnieniem się poprawy koniunktury, wdrożenie dalszych środków konsolidacyjnych oraz zapewnienie ścisłej kontroli nad wydatkami. Ponadto wobec przewidywanego umocnienia się wzrostu gospodarczego należy przyspieszyć zaplanowane tempo korekty w 2011 r.
- 13) Jeśli chodzi o wymagania co do danych określone w kodeksie postępowania dotyczącym programów stabilności i konwergencji, w programie zanotowano brak pewnych danych obowiązkowych i opcjonalnych (1).

Podsumowując, polityka budżetowa Słowenii w 2009 r. będzie miała charakter ekspansywny, zgodnie z Europejskim planem naprawy gospodarczej. Słowenia przyjęła środki wspierające gospodarkę zgodnie z polem manewru budżetowego, które zawdzięcza umiarkowanemu poziomowi deficytu i zadłużenia na początku kryzysu, a które wraz z ulgami podatkowymi dla przedsiębiorstw, przyjętymi jeszcze zanim zaczął się kryzys, wydają się stanowić adekwatną odpowiedź na Europejski plan naprawy gospodarczej. Środki te zostały przyjęte w odpowiednim czasie, są ukierunkowane i częściowo mają charakter przejściowy. Oprócz wsparcia gospodarki i zatrudnienia mają one na celu zwiększenie potencjału wzrostu i konkurencyjności poprzez stymulowanie inwestycji w nowe technologie oraz nakładów na badania i rozwój. Jednocześnie, jako że pole manewru budżetowego ograniczone jest względami związanymi z długoterminową stabilnością finansów publicznych, przyjęto środki konsolidacyjne, które mają pomóc sfinansować środki stymulacyjne. W programie zapowiedziano dodatkowe oszczędności w 2009 r., które – jak się wydaje – znalazły jedynie częściowe potwierdzenie w budżecie uzupełniającym przyjętym w dniu 17 czerwca. W kolejnych latach planuje się powrót do konsolidacji budżetowej oraz poprawę strukturalnego salda pierwotnego w latach 2010 i – w mniejszym stopniu – 2011, jednak nie przewiduje się sprowadzenia deficytu do poziomu poniżej wartości referencyjnej wynoszącej 3 % PKB do końca okresu objętego programem. Realizacja strategii budżetowej może napotkać przeszkody w związku z niższym niż przewidywane tempem wzrostu gospodarczego. Trudne okazać się może również doprowadzenie do wycofania środków stymulacyjnych, a także nie można wykluczyć ryzyka przekroczenia pułapów wydatków. Pomimo obecnie niskiego (choć szybko rosnącego) wskaźnika zadłużenia ryzyko dla stabilności finansów publicznych Słowenii w długim okresie ocenia się jako wysokie ze względu na przewidywane poważne skutki budżetowe związane ze starzeniem się społeczeństwa.

W świetle powyższej oceny wzywa się Słowenię, by:

- (i) w 2009 r. realizowała środki stymulacyjne zgodnie z Europejskim planem naprawy gospodarczej i w ramach paktu stabilności i wzrostu;
- (ii) w 2010 r. rozpoczęła wycofywanie budżetowych środków stymulacyjnych, jak zaplanowano w programie, a następnie za pomocą konkretnych środków przeprowadziła znaczną konsolidację; a jednocześnie by utrzymała wydatki administracji publicznej pod ścisłą kontrolą, udoskonalając zgodnie z planem ramy budżetowe;
- (iii) poprawiła długoterminową stabilność finansów publicznych poprzez podjęcie dalszych reform systemu emerytalnego, mając na względzie zwłaszcza zachęcanie do wydłużenia okresu aktywności zawodowej, wobec przewidywanego wzrostu wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa.

(1) Nie podano w szczególności danych na temat wierzytelności/zadłużenia netto wobec reszty świata.

### Porównanie głównych prognoz makroekonomicznych i budżetowych

		2007	2008	2009	2010	2011
Realny PKB (zmiana w %)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>6,8</b>	<b>3,5</b>	<b>- 4,0</b>	<b>1,0</b>	<b>2,7</b>
	KOM wiosna 2009	6,8	3,5	- 3,4	0,7	bd.
	PS listopad 2007	5,8	4,6	4,1	4,5	bd.
Inflacja HICP <sup>(4)</sup> (%)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>3,6</b>	<b>5,7</b>	<b>0,4</b>	<b>1,6</b>	<b>2,6</b>
	KOM wiosna 2009	3,8	5,5	0,7	2,0	bd.
	PS listopad 2007	3,4	3,5	2,8	2,6	bd.
Luka produktowa <sup>(1)</sup> (% potencjalnego PKB)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>4,7</b>	<b>4,4</b>	<b>- 2,3</b>	<b>- 3,5</b>	<b>- 3,1</b>
	KOM wiosna 2009	4,5	3,2	- 1,3	- 2,7	bd.
	PS listopad 2007	0,7	0,5	0,1	0,2	bd.
Wierzytelności/zadłużenie netto wobec reszty świata (% PKB)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>bd.</b>	<b>bd.</b>	<b>bd.</b>	<b>bd.</b>	<b>bd.</b>
	KOM wiosna 2009	- 3,7	- 5,6	- 4,6	- 4,4	bd.
	PS listopad 2007	bd.	bd.	bd.	bd.	bd.
Saldo sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>0,5</b>	<b>- 0,9</b>	<b>- 5,1</b>	<b>- 3,9</b>	<b>- 3,4</b>
	KOM wiosna 2009	0,5	- 0,9	- 5,5	- 6,5	bd.
	PS listopad 2007	- 0,6	- 0,9	- 0,6	0,0	bd.
Saldo pierwotne (% PKB)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>1,8</b>	<b>0,2</b>	<b>- 3,6</b>	<b>- 2,2</b>	<b>- 1,6</b>
	KOM wiosna 2009	1,8	0,2	- 3,9	- 4,7	bd.
	PS listopad 2007	0,7	0,2	0,6	1,1	bd..
Saldo w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne <sup>(2)</sup> (% PKB)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>- 1,6</b>	<b>- 2,9</b>	<b>- 4,1</b>	<b>- 2,3</b>	<b>- 2,0</b>
	KOM wiosna 2009	- 1,7	- 2,5	- 4,9	- 5,2	bd.
	PS listopad 2007	- 0,9	- 1,1	- 0,7	- 0,1	bd.
Saldo strukturalne <sup>(3)</sup> (% PKB)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>- 1,6</b>	<b>- 2,9</b>	<b>- 4,1</b>	<b>- 2,3</b>	<b>- 2,0</b>
	KOM wiosna 2009	- 1,7	- 2,5	- 4,9	- 5,2	bd.
	PS listopad 2007	- 0,8	- 1,0	- 0,7	- 0,1	bd..
Dług brutto sektora instytucji rządowych i samorządowych (% PKB)	<b>PS kwiecień 2009</b>	<b>23,4</b>	<b>22,8</b>	<b>30,5</b>	<b>34,1</b>	<b>36,3</b>
	KOM wiosna 2009	23,4	22,8	29,3	34,9	bd.
	PS listopad 2007	25,6	24,7	23,8	22,5	bd.

Uwagi:

<sup>(1)</sup> Podane w programie wartości luki produktowej oraz salda w ujęciu uwzględniającym zmiany cykliczne zostały przeliczone przez służby Komisji na podstawie informacji przedstawionych w programie.

<sup>(2)</sup> Na podstawie szacowanego potencjalnego wzrostu w wysokości - 3,9 %, 4,9 %, 1,0 % i 2,2 % odpowiednio w latach 2007–2010.

<sup>(3)</sup> Zgodnie z najnowszym programem i z prognozą służb Komisji z wiosny 2009 r. działania jednorazowe i tymczasowe wynoszą 0 % PKB.

<sup>(4)</sup> W przypadku programów podano CPI.

Źródło:

Programy stabilności (PS); prognozy służb Komisji z wiosny 2009 r. (KOM); obliczenia służb Komisji.